

بذکار تیر روز یکشنبه ۲۲ رجب

دارالشورای ملی

عصر روز یکشنبه در هنگامی که علی‌الرسم مجلس مقدس دایر و هیئت و کلا عظام حاضر بودند نمایندگان اصناف مجتمعاً بمجلس شرفیابی جستند و از اظهار تأسف تحقیق و تدقیق این قضیه را که بی نهایت بر عموم طبقات ناگوار افتاده بودخواستار گردیدند. محقق الدوله و کبیل مجلس مقدس هدایه آهاز سخن کرده خاطر خاطر سایر و کلا را در این واقعه نغمه موجه خواستند که با این وضع رفتار که اینگونه اشخاص

فرما شده تقریباً دو ساعت از شب گذشته هیئت وزراء وزیر آمده در حالتی که حضرت آیه الله آقا سید عبدالله مجتهد دست جناب اشرف اتابک اعظم وارد دست داشته از صحن عمارت بهارستان خارج و به فضای جلوخان وارد شدند از تصادفات امور سائلی بقبل عنایت حضرت آیه الله متشبه شد بکثرت التاح حضرت آیه الله را چند قدمی عقب نگاهداشته درین این احوال جوانی عباس آقا نام تیریزی الاصل که مدتی بود در طهران بشغل صراف اشتغال داشته پیش میآید و با رولول سه تیر متوالیاً خالی کرده وزیر داخله بگمرگه بر زمین افتاده بعضی استماع صدا خدام و حراس مجلس بیرون رویه سر بازی که در چوکه قریولان است پیش آمده او هم زخم خورده و سبندی هم هدف کلوله شده شخص قاتل چون عرصه را بر سر خود تنگ دیده یک تیر هم بصورت خود خلی می کشند و فی الفور از دنیا می رود تا وقتی که از دحام حراس و خدمه میرسد حضرت اشرف اتابک اعظم را جرئی رمقی در تن باقی بوده ولی از سو اتفاق هر سه این تیر ها در معیل خطرناکی واقع شده بعد از ربع ساعت روح پر فتوحش پیام بالا پر داز می نمایند روز یک شب از طرف صبح و کلا وحجج اسلام عودما در دارالشورای ملی تشریف فرما و از سو این اتفاق در نهایت استفاک و محض اطمان و عدم تزلزل واضطراب ولایات تلگرافی بمصدون ذیل با ولایات مخابره گردید.

تلگرافخانه های عموم ولایات بحکم وانجمن های ایالتی اطلاع بدهند. دبروز (بیست و یکم ماه) اتابک اعظم وزیر داخله برای معرفی وزراء جنک و عدلیه حسب الرسم بمجلس مقدس شورای ملی حاضر شده بعد از انعقاد مجلس دو ساعت از شب رفته در بیرون بهارستان در موقع درشکه نشستن از طرف دو نفر شخص مجهول الحال بکلوله رولور مشروب و بقاصه چند دقیقه بر حمت ایزدی بیوست قاتل با رفیق قاتل بلافاصله خود را کشته مجلس شورای ملی با اتفاق انشاء دولت بعد تمام مشغول تحقیقات است که منشاء این سوء قصد و مرتکبین اصلی آنرا بدست آرد قتل مرحوم اتابک اعظم از ضایعات عظیمه و موجب تأسف و تضرر کثی است امید است کشف منشاء فساد و جزای قانونی مرتکب و شرکاء در امر صایه قدرت وسطوت مجلس شورای ملی بصورت میسر واز برای عموم ملت ایران تشریف عدلانه حاصل شود.

خدمت گذار بدین برایای ناگوار مبتلا کردند لازم است که اکیداً از طرف مجلس اراکه تریبی شود که اشخاص خائن را هرگز با رای اینگونه تجاوزات نمانداز آنجا که اکیداً خاطر عموم و کلا عظام بر این نکته متوجه است که هر قدر هم امور مهمی پیش آمد در موضعی که قرائت و تصحیح قوانین ادارات مرسوم مجلس مقدس است بسایر امور نیردازند از طرف ریاست مجلس امر بقرائت نظامنامه وزارت داخله شد و تاخیر این مطلب را از برای بعد از قرائت نظامنامه محول داشته شروع بقرائت گردید پس از قرائت و تصحیح چند ماده از نظامنامه وزارت داخله شروع بمذاکره لازمه شد.

آقای سید محمد تقی - این لایحه است از طرف انجمن محترم اصناف که بمجلس عرض و اظهار داشته اند.

(لایحه را آقا سید محمد تقی قرائت کردند) حضور مبارک انمای مجلس عرض میشود که تمام اتهامات حجج اسلام و علمای اعلام و مقلای مملکت و ملت در تاسیس این مجلس محترم بجهت رفع ظلم و اشاعه عمل بوده است و در تمام مراتب ما ضعفا مسلمانان که هیئت اصناف و تجار و کسبه این مملکت میباشدیم تا اکنون هر چه داشته ایم در این راه صرف نوده ایم و اکنون این واقعه بزرگ که قتل این شخص که صدر اعظم مملکت و اول مشروطه خواه و خدمت گزار بدولت و ملت بوده است بظلم و ظمان واقع شده لهذا با کمال احترام استدعا نمائیم که حدأ مجلس محترم از هیئت وزراء و حکومت شهر قاتل و معرک این عمل شنیع را خواسته مجازات قانونی بدهند و الا ما اصناف شا و کلاهی محترم را آورده نخواهیم گذاشت.

آقای میرزا محمود خواستاری - البته جدو جهد تمام و کلا بر این است که باید قاتل و معرک این فعل ناگوار معلوم شده و استنطاقات لازمه عمل آمده بمجازات قانونی برسند.

محقق الدوله - جای هزاران تأسف است که باین نیت سابق و خالص اصناف و کسبه خائنین این طور کردند و نمیگذارند که قصد و نیت خالص اینها بطور صحیح بروز نماید این طبقه محترمه اصناف خواستند که بواسطه این مجلس اشاعه عدل نمایند ولی این خائنین نمیگذارند در این صورت تکلیف ما انمای ملت چیست.

حاج محمد تقی - باید چند نفر تبعید شوند تا آنها تبعید نشوند ماها آورده نخواهیم بود.

آقای سید حسین - اولاً در اینکه این قضیه یکی از مطالب بزرگی است که اتفاق افتاده حرفی نیست دلی باز بخلاف قانون تحقیق این امر رجوع بمجلس شده و ناقص مانده نتیجه گرفته نخواهد شد در اینصورت خوب است از طرف مجلس رجوع به وزارت عدلیه و حکومت شهر و نظمی شود که تحقیقات و استنطاقات لازمه در این باب بعمل آورند و تکلیف

بموجب جهت مجلس شورای و ذرا را میآورد اما در امور جزئی و کارهای راجع بقاره هریک مسئول بالنصوص هستند اما اینکه کتبه باید امروز تمام وزراء در کارهای همدیگر مضامنت کنند و تا از طرف رئیس الوزراء حکم بقوم مردم اطاعت ندارند آنها باید مثلا وزیر مالیه یک تلگراف کلی از وزیر داخله بگیرد برای همه ولایات که احکام وزیر مالیه مجری است و کم کم این عادت را از سر مردم بیرون باید کرد نه اینکه دهر مورد جزئی یک تلگراف بگیرند ولی مقصود در امور کلی بود که همه مسئول همدیگرند و از آن جمله امر مهمی که باید در چنین مجلس عنوان شود عمل مالیه است که کرا را در کمیسیون حضور وزراء عرض کردم و حالاً هم میگویم که از همه چیز مقدم تر عمل مالیه است و همچنین امنیت بلاد و دیگر اینکه از برای اصلاح مالیه باید در خصوص سبزی علمی یک کاری بنمایند که سعادت آتی این ملت و مملکت بسته بآن است.

حاج میرزا علی آقا - مایک تصور داریم و یک تصدیق مدنی است که اسم مشروطیت را می شنویم ولی این محض تصور است تصدیق نمیشود کرد هر وقت دیدیم که امنیت حاصل شد و بمخالفین مدد و کمک نرسید و آثار مشروطیت پیدا شد آنوقت تصدیق میکنیم والا فلا.

وزیر داخله - امیدوارم انشاء الله تعالی عمأ قریب باتحاد و همدستی و کلا و وزراء تمام امور اصلاح و انتظام عمومی حاصل شود.

شرحی است که روزنامه مجلس راجع بقتل اتابک که در همین روز اتفاق افتاده است نوشته و برای تکمیل موضوع نقل میشود.

اگر چه مسلک ما تا اکنون بر ذکر حوادث و درج وقایع نبوده ولی دراین موقع بملاحظه اهمیت مقام ناگزیریم که از وقوع این فاجعه عظمی مسط کلام داده خاطر مشترکین هم آرا بیکه مطالب مستحضر سازیم چنانچه در طی مذاکرات روز گذشته مندرج است در روز شنبه ۲۹ هیئت وزراء بقام در بار عدالتها در مایونی بر حسب تا کیدات اتابک اعظم وزیر داخله متفقاً همراهی و یک عقیده شده که بعرض شرف اندوز گشته خاطر مبر لعتلا همایون اهلی را از وضع افتشاش و بروز اختلال در کلیه امور مملکت بطور واقع مستحضر داشته اقدامات ملوکانه که عبارت از صدور احکام اکید در تقویت مجلس و اثر اهمیت وزراء در اجرای قوانین صادره از مجلس خواستار شوند بر حسب این استدعا بر طبق نیت اعلی حضرت همایونی مستظرفاتی بر تشیید اساس مشروطیت و اجرای قوانین صادره و شرح صدر همان روز کابینه وزراء بمجلس مقدس شرف حاصل نموده از هر چه در حق تار ذات البین گردید فی الواقع میروان گفت که تا آرزو آنفسنی که شایسته و باایسته بود در اتحاد هیئت و کلا عظام و وزراء قضای ظاهر نگردیده بود بعد از مجلس علنی و منله کمرات شفاهی از نلوت تعدادی بانیه عالیه فوقانی مجتهداً تشریف

بعضی بیش از این نسبت که از وظایف لازم خود باز مانده و ثانیاً تراشیده که از روز سه شنبه بجهت وسعت وقت مجلس رسمی در طرف صبح منعقد شود که لا اقل چهار ساعت وقت باشد برای خواندن نظامنامه و سایر کارهای لازمه.

محقق الدوله - چون این واقعه که اتفاق افتاده خیلی مهم است خوب است کمیسیون سکه همه آن شش نفر باشد از وکلا منتخب و تشکیل شود که با رئیس نظمی با آن نوشتجاتی که بدست آمده و نوشتجاتی که بعدها بدست می آید تحقیقات و استنتاجات لازمه بعمل آورده معلوم شود که محرک این کار کی بوده به مجازات قانونی برسد شاید این مسدین ما مارا هم در اژاه خدمتی که بملت میکنیم در نظر داشته صدمه برسانند.

حاج امین الضرب - تحقیقات این کار را چه بدلی و از امورات هادیه است که اتفاق می افتد چه ربطی بمجلس دارد.

محقق الدوله - صحیح است ولی چون این قضیه قضیه همدما است از این جهت استدعا شد که همه از انضامی مجلس برای تحقیقات این مسئله منتخب شوند.

آقای سید محمد تقی - لایحه هم که اصناف بمجلس نوشته اند مشعر بر این است که از حکومت شهر و نظمی محرک و تحقیقات راجعه باین مسئله خواسته شود.

احسن الدوله - عیب کار اینجا است که ما ما درم کاری میگوئیم باید چنین کرد هیچوقت اقدام بکار نیست آخر خود حکومت و نظمی هم در این خصوص تکلیفی دارند از دیروز تا حال چه اقدامی و چه تحقیقات و استنتاجاتی کرده اند اطلاع بدهند همگی کار ما را بمسامحه میکندرانند اینکه گفته شد وقت مجلس طرف صبح باشد بسیار خوب اما آیا شب کسی نباید برود بیرون که لاف لملاح کار های لازمه شخص خود را نماید پس جدو جهد و اقدام بکار باشد فقط گفتن تا امورات منظم شده و = از امروز برای فردا نماند.

آقای سید حسین - اینکه گفته شد تحقیقات راجعه باین قضیه رجوع بعذلیه شود نه مقصود این است که مجلس دیگر بهیچوجه مداخله نداشته باشد بلکه باید مجلس کمال مراقبت و نظارت را داشته جدا بخواهند و همچنین اینکه فرزند وقت مجلس طرف صبح باشد بواسطه این است که وکلا خوف داشته باشند بلکه بواسطه این است که طرف صبح وسعت وقت بیشتر است و زیاده تر کار صورت میگیرد و البته اینگونه اتفاقات هم در مملکت اتفاق می افتد ولی باید بموجب قانون مجازات در کار باشد.

سیدالاحکما - عقیده خود را عرض میکنم روزیکه وارد این مجلس شد نمس یاد کردیم که خیانت نکنم و نیز از مال و جان و خون خود

گفته ام و با سطر آقایان و کلام که صحبت کرده ام همین عقیده بوده اند در اینصورت ما خوف از اینکه مجلس طرف صبح باشد یا عصر باشد نداریم ولی باید در مملکت مجازات قانونی باشد که این نوع اتفاقات سوء رخ ندهد والا ما خودمان از گشته شدن واقعه نداریم.

وثوق الدوله - مجالته نزار بر این شد که مجلس از روز سه شنبه طرف صبح باشد برای خواندن نظامنامه ها وغیره و البته اگر مجلس فوق العاده هم لازم شود طرف عصر منعقد میشود این مسئله را هم باید عدلیه و نظمی تعقیب نمایند و مجلس هم جدا مراقبت و نظارت در تحقیقات و استنتاجات راجعه باین مسئله داشته باشد.

آقای میرزا محمود خواساری - تحقیقات این مسئله تکلیف مجلس نیست ولی نظارت عیب ندارد.

وثوق الدوله - حال اگر تصویب مینمائید که یک کمیسیونی که همه آن شش نفر باشد برای نظارت و مراقبت در این کار انتخاب شود.

حاج امام جمعه - کلا محترم اهل این مجلس نباید بوقوع اینگونه وقایع غیر مترقبه و ناگوار و تزلزل در ارکان هم نشان حادث شود و باید خوب دانست این امر شخصی نبوده بلکه نوعی است یعنی تمام این دوره وکلا و وزراء از میانه بروند هیئتی دیگر پیش آمده تقویم این بنیان را خواهند نمود پس هیچوقت حدوث اینقسم واقعات نباید اسباب سستی و کلا شود بلکه خیلی بیشتر از سابق وظایف خود را عمل در تحصیل مقاصد خود کد قدامت ملت و تعمیر مملکت است ساهی و جاهد باشند.

خیاط باشی - کرا را در خصوص این کد وقت مجلس صبح باشد بهتر است مذاکره شده بود چون بعضی از آقایان حاضر نمیشدند که اتفاق آراء حاصل شود تا امروز که همگی حاضر بودند تصویب کردند که طرف صبح بجهت وسعت وقت و پیشرفت کار بهتر است ربط باین قضیه ندارد.

حاج امام جمعه - در باب مجازات نه در این خصوص بلکه در هر موقع از راهش داخل شویم زودتر اصلاح میشود از اجاداً خواستن است از قوه مجریه و این اتفاقات هم بواسطه این رخ میدهد که از بار سال تا کنون بالمره مجازات از این مملکت برداشته شده.

آقای سید محمد تقی - این که جناب وثوق الدوله توضیح کردند بجهت همین بود که این کمیسیون منتخب میشود برای اینکه جدا نظارت در این کار نماید.

وثوق الدوله - عقیده بنده اینست که این کمیسیون پس از اتمام این کار بکارهای دیگر ناتمام مانده و کمش نشده مشغول شود.

آقای میرزا فضلعلی - آقای حاجتی از اهل بازار بیرون بودند و من نشناختم از کدام صنف بودند پس اظهار داشتند که این شخص مقتول بهر طرد گشته

شده اند امید انیم و برای تعطیل هم لازم است که مدتی جدا دهن نشود باشد ولی پس از تحقیق چون از اهل بازار است بدهند با اهل بازار او را دهن کنند.

آقای سید محمد تقی - وکلا اصناف اینجا هستند اگر اهل بازار همچو اظهار می کردند باید بتوسط وکلا خودشان باشد معلوم میشود اشتباه شده است از جاهای دیگر و انجمنهای دیگر بوده اند از اهل بازار نبودند.

مستشار الدوله - مذاکره این شد که شش نفر از مجلس برای تحقیق و رسیدگی باین کار معین شوند بعقیده بنده این خود اول سکه است که ما بعدله وارد می آوریم و در اینکه مجلس باید بتمام ادارات نظارت داشته باشد حرفی نیست در این خصوص هم باید از خارج نظارت و مراقبت تمام داشته باشد که رسیدگی صحیح شود ولی مستقیماً از خود مجلس شش نفر برای این کار معین شوند صحیح نیست.

وثوق الدوله - این هیئت اگر معین شود برای این نیست که بروند بدلیه بلکه برای مراقبت و نظارت در این امر است.

مستشار الدوله - عقیده بنده اینست امروز که گذشته است ولی برای روز سه شنبه مجلس وزیر عدلیه را بخواهد ببینیم در این خصوص چه اقدامات کرده اند.

آقای سید محمد تقی - پس خوب است از امروز اختطاری بشود که وزیر عدلیه مسبوق باشد تحقیقات خود را بجا آورده نتیجه را در مجلس ارائه دهند.

آقای میرزا محمود - چون فعلا وزیر داخل نداریم خوب است مجلس شرحی هم بحکومت نوشته که اقدامات لازمه را بنماید و تحقیقات خودشان اطلاع بدهند.

مستشار الدوله - حکومت بر حسب وظیفه خود از دیروز تا حال اقدامات خود را نموده و همچنین رئیس نظمی هم کمال سعی و کوشش را کرده و می کند البته اطلاعاتی بدست خواهد آمد.

احسن الدوله - حالا که کمیسیون موقوف شد و رای ندادند خوب است که مجلس از آنها بخواهد که جدا اقدامات لازمه را بنمایند و روز بروز نتیجه اقدامات خودشان را بمجلس اظهار دارند.

آقای سید محمد تقی - باین لایحه اصناف باید جواب مسکتی داد و الا نمی گذارند که ما اینجا برویم.

آقای سید حسین - جواب ایشان همین است که عدلیه و حکومت و نظمی اقدامات خودشان را خواهند نمود و مجلس هم نظارت تامه دارد و هر روز هم راپرت اقدامات را از ایشان میفرماید تا بطور صحیح رسیدگی هدو مجازات شوند.

و توفیق الدوله - چنین معلوم می شود که هیئت لازم نیست رای گرفتن برای کمیسیون همان طور هدیه رسیدگی نماید مجلس هم نظارت دارد.

آقا سید حسن قلی زاده - حالا سکه این کمیسیون نشد چند کمیسیون لازم داشتیم که خیلی مهم بود و چند وقت قبل هم مذاکره شد مخصوصاً یکی از برای عرایض عمومی که بکوتاهی یکمده مثل کرمانشاهیان و غیره آمده رسیدگی به عرایض آنها کرده راجع بوزیر مسئول نماید اگر آن کمیسیون بود حالا دیگر لازم بکمیسیون دیگر نبودیم و از این قبیل کارها با آنها رجوع میشد.

و توفیق الدوله - گویا برای این مسئله بعضی از کلا اسمی بعضی را نوشته اند و هر کس هم که نوشته است بنویسد تا برای روز سه شنبه حاضر باشد.

آقا میرزا حسین شهیدی - قبل از این واقعه از تمام اطراف خبر میرسد که همه جا نا امن و مفلوکی است حالا این خبر که منتشر شود مزید بفراتش و انقلاب اطراف خواهد شد بهتر این است که از اطراف حضرت همایونی هیئت وزرا جدا خواسته شود که یک اقدامی قوی در امنیت مملکت بنمایند.

آقا سید محمد تقی - آنچه وظیفه مجلس و اقدام شد البته از طرف دولت هم اقدامات لازمه نده و خواهد شد.

آقا سید حسین - مجلس تکلیفی دارد دولت هم تکلیفی تا بینیم دولت چه اقدامی برای هیئت کابینه می کند.

حاج محمد اسماعیل آقا - آن مطلب چه ربطی امنیت بلاد دارد.

آقا سید حسین - امنیت را باید از وزیر داخله خواست مجلس طرف می خواهد تا وزیر داخله معلوم نباشد.

مذاکرات روز سه شنبه ۲۴ رجب دارالشورای ملی

خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۲۳ آقامیرزا طاهر قرائت کردند و در دو نامه داد مجلس شروع بقرائت نظامنامه و وارد داخله شد. در بین قرائت نظامنامه هیئت انجمن سلسله جلیله ذاکرین به مجلس وارد شده عرض موافقت و مساعدت خود را با اساس مقدس مشروطیت اظهار داشتند.

پس از قرائت و تصحیح چند ماده از نظامنامه نخست بر حسب اجازه رئیس دستخط تلگراف همایونی را که در جواب تلگرافی که از طرف مجلس مقدس از بابات قضیه مرحوم اتابک حضور اعلی حضرت ملوکانه عرض کرده بودند صادر شده بود قرائت کردند عین هر دو تلگراف را ذیل درج مینمائیم.

تلگرافی است که از طرف مجلس حضور اعلی حضرت همایونی خلدالله ملکه بدو بار صاحبقرانیه عرض شده

کلیاتی مصلحت مدار اعلی حضرت اقدس شاهنشاهی

خلدالله ملکه و سلطانه از قضیه ناگوار قتل اتابک اعظم طاب ثراء مجلس شورای ملی نمیدانند باین سریر اعلی عرض تسلیت و تعزیت نماید و با از مراسم بیکران ملوکانه بتسلیت مجلس شورای ملی لایحه باش مکرمت و احسان خواهد شد زیرا که فوت اتابک اعظم از ضایعات بزرگ است که بدولت و ملت هر دو متوجه میشود و حق آنست خدمتیکه آمرحوم در آستان ملوکانه سه شاهنشاه عظیم الشان ایران بتقدیم رسانید به مناسبت اینکه ارتکاب باین قبیل افعال فجیعه حتماً از منابع غرض و فساد ناشی بشود کاملاً جالب توجهات تدویر شناسانه ملوکانه میشود امروز قلاب اهالی و خصوصاً کسبه و اصناف بازار به هیئت اجتماع مدار شورای آمده تحقیق این سوء قصد دستگیری مرتکبین و کلیه اطفای ناپره اغراض را که از چندین اذهان و افکار راهشوب مشتعل و مضطرب ساخته است جدا خواستگار شدند ملی هذا!

مجلس شورای ملی از خاکپای عدالت آرای ملوکانه خلدالله ملکه و سلطانه مستعفی است که در این موقع با انتخاب شخص کافی بروزارت داخله و تاکید اسباب موجب نظم مملکت و اسکات منابع اغراض اراده مطاعه شاهنشاهی شرف صدور باید تا عموم ملت بفرات خاطر دها گوی وجود مقدس همایونی باشند.

دستخط تلگرافی که از جانب اعلی حضرت از دربار صاحبقرانیه در جواب تلگراف مجلس صادر شده و بمجلس شورای ملی تلگراف تقریر امیزی که در وقوع خیلی مهمه مرحوم اتابک اعظم اشعار داشته بودید بعرض رسیده موجب رضایت خاطر ملوکانه از اینطور حسابات صادقانه مجلس شورای ملی نسبت بقدمت گزاران دولت و ملت گردیده مسلم است اندوه و تاسفی که از فقدان چنین وزیر بزرگ حاصل است کوچک نمیتوان شمرد و خدمتیکه آمرحوم به یادش در این مدت کرده فراموش نمیتوان نمود و یقین است که دولت برای دستگیری و مجازات سایر مرتکبین و محرکین این قضیه ناگوار از قبل مجاهدت و اهتمام قصور نمی نماید انشاءالله تعالی قریباً رفع اضطراب اهالی و حصول امنیت مردم کاملاً تدارک خواهد شد در تعیین وزیر داخله و ترتیب هیئت وزرا هم با تأمل لازم قرار کافی داده می شود که آسایش و رفاه عموم مردم بطور داخواه بعمل آید. پس از قرائت دستخط تلگرافی جناب رئیس چنین تقریر کردند که در ذیل همین دستخط تلگرافی اعلی حضرت همایونی بیست نفر از کلاه محترم را حضور ملوکانه احضار فرموده بودند امروز صبح هم هیئت مزبوره شرفیاب شدند مطالبی که حضور آگفتگو شده جناب مستشارالدوله که حضور داشته اند برسم اختصار تقریر مینمایند.

پس از معرفی و کلا در حضور ملوکانه اعلی حضرت همایونی بعد از آن جلوس و تفقدهات شاهانه قریب باین مضمون فرمایش فرمودند:

من شما را خواسته ام که در کار این مملکت چند کلمه بشما بگویم مامعوض برای اجرای عدالت و آبادی مملکت مجلس دادیم حال می بینیم که روز بروز مملکت هرج و مرج میشود امنیت بکلی

برداشته شده ببینید این چه قدر بد است که صدر اعظم مملکت را میکشند حال مقصود از خواستن شما ها این است که بنشینید با وزراء قرار درنظم این مملکت بگذارید.

جناب حاج امام جمعه اظهار داشته که البته در خاطر مبارک دارید چند روز قبل که شرفیاب شدیم خود اعلی حضرت فرمودید که این اختلال و هرج و مرج از اثر تغییر وضع مملکت است و در همه جا که وضع سلطنت تغییر داده شده در اوایل اختلالی درنظم امور شده است حال بنده هم عرض میکنم مجلس قصدی غیر از آسایش ملت و رفاه حال عموم و قوت سلطنت نداشته و ندارد استعدا میکنم بوزراء بفرمائید کار کنند اجراءات که در دست مجلس نیست اجراء با هیئت وزراست و وزراء نباید مستی در امور نمایند.

جناب آقا سید محمد جعفر و آقا میرزا فضلعلی آقا یاره عرایض کردند بعد جناب مستشار الدوله اجاره خواسته عرض کرد اگر در پیشگاه اقدس همایونی لب مطالب و معایب عرض نشود خفانی است بدولت و ملت و مملکت مقصود دولت و مطلوب ملت از تانسیس اساس مشروطیت و تمامی مسامی مجلس شورای ملی برای اشاعه عدل و داد و استقرار و استحکام نظم و امنیت و استحصال صلاح و فلاح مملکت است بدیهی است غیر از این مقاصد هیچ منظور و مقصودی در میان نیست در ممالک متمدنه دیگر هم که بآن مقاصد عالی و مقامات بزرگ رسیده اند همه در این خط حرکت کرده اند اینکه در این مملکت ما هنوز کاملاً باین نتیجه نایل نشده ایم و عجالت جز هرج و مرج و آشوب حاصل دیگر نداشته ایم بجهت این است که از عدم اجراءات جواب انتظارات مردم داده نشده و توقعاتی که از مشروطیت دارند بجا آورده نشده است در مملکتی که حسابات ملی بیدار شده که حدود و حقوق خود را محفوظ دارد آن حسابات هیچانی که از آن تولید میشود مشابه است بسیل عظیمی اگر مجری آن را صاف کردند و موانع را از جلوی آن برداشتند آن سبیل بسهولت میکشند و باطراف و حواشی خرابی و صدمه نمیرساند و مقصود هم بدست میآید مجری طبیعی آن سبیل حسن اجرای قوانین است اعم از اینکه آن قوانین در مجلس شورای ملی وضع و تدوین شده بوجه همایونی موشح شده باشد یا قوانینی باشد که از سابق در مملکت معمول و مجری بود در مواردیکه مجلس شورای ملی از ضیق فرصت هنوز نتوانسته است قانونی وضع نماید و بوجه همایونی بفرستد نباید مأمورین اجراء و وظایف سابقه خود را هم منسوخ و متروک گذاشته منتظر آن قانون باشند مثلاً برای نظم و امنیت طرق و شوارع فراسوران و مستعطف بود و حکام در این باب مراقبی داشته اند حال بانتظار اینکه از مجلس شورای ملی در این باب قانونی وضع شود غالباً این قفره را مهمل و متروک گذاشته مأمورین مستعطف دست روی دست گذاشته بتکلیف خود عمل نمیکند کلیات قوانین طبیعی مملکت از قبیل حفظ نظم و امنیت و اشاعه عدل از سابق هم بوده و